

נתונים על עבירות אלימות בגירים כלפי ילדים במסגרות לגיל הרך

1. מבוא

מרכז המחקר והמידע של הכנסת (להלן: ממ"מ) עורך מחקר מעקב בנושא עבירות אלימות בגירים כלפי ילדים בגילי לידה עד שש במסגרות לגיל הרך לבקשת חה"כ אופיר כץ וכן התבקש על ידי ועדת החינוך, התרבות והספורט להציג נתונים בנושא לצורך דיוני חקיקה המתקיימים בה. על מנת לאסוף את הנתונים הנדרשים פנינו למשרדים האמונים על הנושא: משרתת ישראל (באמצעות המשרד לביטחון לאומי), משרד המשפטים (פרקליטות המדינה) ומשרד החינוך (אגף לגיל הרך). להלן יוצגו כמה נתונים ראשוניים שהתקבלו עד כה ממשרתת ישראל. נציין כי **מדובר בשלב זה בנתונים חלקיים בלבד**, זאת על אף שבקשת מידע לקבלת הנתונים המלאים נשלחה למשרד לביטחון לאומי בפברואר 2024. שאר הגופים, אליהם פנינו בשלב מאוחר יותר, טרם השיבו לבקשות המידע שלנו.

2. נתונים

בדיקת הנתונים על פתיחת תיקי אלימות בגירים כפי קטינים במסגרות לגיל הרך נערכת בחלוקה לשתי קבוצות גיל הנפגע, בהתאם לסוגי המסגרות לגיל הרך: (1) תינוקות ופעוטות מתחת לגיל שלוש (עד גיל שנתיים ו-364 ימים), ששוהים במעונות יום, גנים, פעוטונים ומשפחתונים פרטיים, שחלקם (מסגרות בהן שבעה ילדים או יותר) אמורים לפעול תחת הפיקוח משרד החינוך; (2) וילדים מגיל שלוש עד שש (עד גיל 5 ו-364 ימים), ששוהים בגני ילדים ציבוריים שפועלים תחת הפיקוח משרד החינוך.

יצוין כי נתוני המשטרה אינם משקפים את מלוא התמונה של מקרי האלימות במוסדות חינוך לגיל הרך, וזאת מפני שמלכתחילה מדובר רק במקרים שדווחו ונחקרו על ידי המשטרה, וההנחה היא שיש מקרים נוספים שכלל לא זוהו או לא דווחו. כמו כן, לא תמיד ניתן לדעת בוודאות האם הבגיר החשוד בביצוע העבירה שמופיע בתיק הנו איש צוות במסגרת או לא.

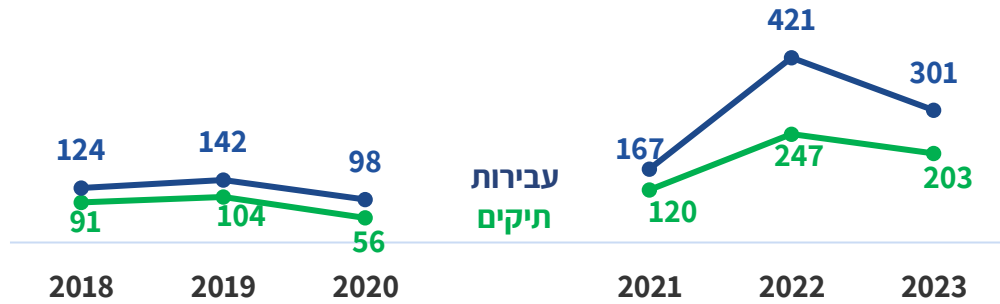
המידע והנתונים שלהלן מבוססים על ניתוח שערכנו לנתוני משרתת ישראל שהתקבלו ביוני 2024, על תיקים שנפתחו בין השנים 2021-2023. מנתונים אלה, בשילוב עם הנתונים שהתקבלו בממ"מ בשנים קודמות, עולה התמונה הבאה:

מספר התיקים והעבירות

- בשנת 2023 נפתחו יותר מ-200 תיקים חדשים בגין אלימות בגירים כלפי קטינים במסגרות לגיל הרך; מספר זה נמוך ממספר התיקים שנפתחו ב-2022 (כ-250 תיקים); בשנה זו הייתה העלייה המשמעותית ביותר ביחס

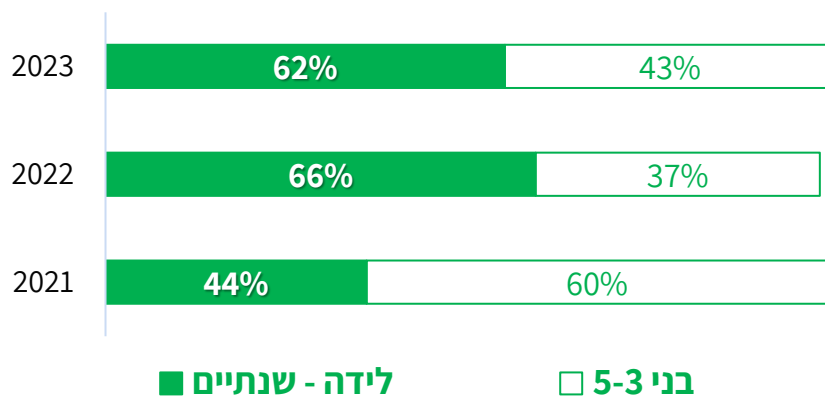
לשנים הקודמות במספר התיקים שנפתחו), אך הוא עדיין גבוה ביחס לשנים שלפני העלייה שהתרחשה ב-2022 [ראו תרשים 1]. יתכן שניתן להסביר חלק מהירידה במספר התיקים שנפתחו ב-2023 ביחס ל-2022 על-ידי צמצום פעילות המסגרות או סגירת המסגרות לתקופות ממושכות במהלך 2023 בעקבות המלחמה.

תרשים 1: תיקי אלימות בגירים כלפי קטינים במסגרות לגיל הרך ומספר העבירות בהם, 2018-2023¹

- העבירות השכיחות ביותר בתיקים שנפתחו בשנים שנבדקו היו עבירות תקיפה – כ-50% מכלל העבירות שהופיעו בתיקים אלה; כ-41% מהעבירות היו עבירות התעללות פיזית או נפשית קטין; כ-3% - עבירות מין.
- מבדיקת התפלגות התיקים לפי גיל הילדים שנפגעו לפי החשד, ב-2023, בדומה למצב ב-2022, חלקם של התיקים שנפתחו בגין החשד לפגיעה בילדים בגילאי 3-5 [תרשים 2 להלן]. מדובר בשינוי (היפוך מגמה) לעומת תמונת המצב עד 2022.

תרשים 2: חלקם של התיקים שנפתחו בגין עבירות כלפי פעוטות עד גיל שלוש, 2021-2023

¹ נתוני השנים 2018-2020 בתוך: מריה רבינוביץ, נתונים על אלימות בגירים כלפי ילדים בגיל הרך במסגרות חינוכיות, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, יוני 2023. נתוני 2023-2021: מענה של משטרת ישראל לבקשת המידע של הממ"מ; נשלח מלשכת השר באמצעות דוא"ל ב-27.05.2024.

סטטוס התיקים

- נכון למועד שליפת הנתונים (מאי 2024), רוב התיקים שנפתחו ב-2022 וב-2023 עדיין פתוחים ורובם נמצאים בטיפול פרקליטות – תביעה (כ-71% וכ-76%, בהתאמה). החלטות שיפוטיות התקבלו בינתיים רק בתיק אחד. כ-17% מהתיקים שנפתחו ב-2023 וכ-27% מהתיקים שנפתחו ב-2022 נסגרו; רובם - בשל חוסר הראיות. שאר התיקים עדיין בשלבים שונים של חקירה משטרתית.
- באשר לתיקים ישנים יותר, שנפתחו ב-2021, כ-35% מהתיקים עדיין נמצאים בפרקליטות – תביעה; כמחצית התיקים נסגרו; רובם בשל חוסר ראיות. בכ-8% מהתיקים התקבלה החלטה שיפוטית כלשהי. נתונים על סטטוס התיקים דינמיים ומשתנים בהתאם לתהליכי חקירה ותביעה שמתקיימים בהם.
- **יצוין כי הנתונים על סטטוס התיקים התקבלו בשלב זה ללא פילוח לפי גיל הילדים שנפגעו.** עם זאת, מבידקת הנתונים על סטטוס התיקים לפי קבוצת הגיל של הנפגעים במחקרנו בשנה שעברה עלה כי: **מתוך התיקים שנפתחו ב-2021 וב-2022, יותר תיקים נסגרו בקבוצת הגיל של שלוש-חמש.** כך, מתוך התיקים שנפתחו ב-2022 בגין חשד לפגיעה בילדים הבוגרים יותר (גילאי שלוש-חמש) נכון למועד ניתוח הנתונים (יוני 2023) נסגרו כ-38% מהתיקים; לעומת זאת – מכלל התיקים שנפתחו בגין חשד לפגיעה בילדים הצעירים יותר (גילאי לידה עד שלוש) שיעור התיקים שנסגרו במועד זה עמד על רק כ-6% מהתיקים. משמעות הדבר שחלק גדול יותר מהתיקים בקבוצת גיל זו היו עדיין בחקירה או בטיפול של הפרקליטות. יתכן שיש לכך קשר לחומר הראיות שנאסף ממצלמות אבטחה במעונות יום, אך בשלב זה לא קיימים בידי המשטרה נתונים מקיפים על היקף החומרים המצולמים ששימשו כראיות בתיקים אלה.

הגשת כתבי אישום

- בכ-25% מהתיקים שנפתחו בין 2021 ל-2023 הוגשו כתבי אישום (131 מתוך 568). בפילוח לפי שנת פתיחת התיק, עד כה כתבי אישום הוגשו בכ-20% מתיקי 2021; בכ-31% מהתיקים שנפתחו ב-2022 וכבר בכ-15% מהתיקים שנפתחו ב-2023 (נזכיר כי רוב התיקים שנפתחו בשנה זאת עדיין נמצאים בטיפול של הפרקליטות).
- **יצוין כי נתון זה גם הוא טרם התקבל בחלוקה לפי גיל הילדים שנפגעו.** מנתוני העבר (שניתחנו בשנה שעברה) על התיקים שנפתחו ב-2022 עלה כי בתיקים עם הנפגעים בגילים לידה עד שלוש, שיעור הגשת כתבי אישום היה גבוה יותר מאשר בתיקים עם הנפגעים בני שלוש עד שש - 33% לעומת 4% בלבד, בהתאמה. פער בהיקף כזה בין קבוצות הגיל השונות לא נצפה בתיקים שנפתחו לפני שנת 2022. טרם קיבלנו נתונים עדכניים לגבי שנת 2022 ונתונים לגבי הגשת כתבי אישום בתיקים שנפתחו ב-2023.